

Cuprins

Cuvânt înainte.....	11
Bugete paralele.....	13
Jucăm sau ne jucăm?	15
Pâinea noastră cea de toate zilele	17
De la combaterea crizei la gestionarea crizei	19
Crizonomia I	22
Crizonomia II	26
Factorii de avantaj comparativ	26
Ferestre și uși	30
Cum este societatea așa este și economia.....	32
De-a hoții și vardiștii.....	35
Crizonomia III.....	37
O nouă fază a ciclului economic	37
Semestrul european	41
Se caută un prim economist	43
Politica industrială anticriză.....	45
Educația între voluntarism și biologism	48
Despre ieșirea din recesiune.....	50
România văzută din elicopter	54
Portocale prăjite și suc de cartofi	56
Crizonomia IV	58
Globalizare și politici comerciale.....	58
Pledoarie pentru o viziunea sintetică și globală	62
Oportunitatea reducerii contribuțiilor sociale	64
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.....	66
Habemus Europa!	68

România – 31 martie 2011	70
România – ultimul soldat japonez	72
To be, or not to be	74
Vice versa	76
Limitele privatizării	78
Noi (mai) suntem români?	80
Pericole și incertitudini.....	83
Riscuri ce puteau fi evitate	85
Ce a mai rămas din revoluția verde?	89
Avem motoare, dar nu avem benzină.....	91
Dacă n-aveți cartofi vi se dă ciocolată	93
O confuzie deloc întâmplătoare.....	96
Gleivitz și DSK	99
Elemente metodologice de elaborare a unei strategii de dezvoltare pe termen lung.....	101
Redesenarea regiunilor de dezvoltare pe considerente economice	109
Nu am să critic programul USL.....	111
Criză și oportunități	113
Un blocaj periculos	115
Centrifugarea economică.....	117
O știre de week-end fără happy end	120
Bucureștiul nu are frunză	122
Filozofia ciorbei de fasole	124
Avem o problemă gravă	126
Casa Poporului.....	128
Rilance.....	129
Mi-e teamă de coincidențe.....	131
Implicarea mediului privat în proiectele sociale.....	133
Să ne fie rușine!.....	135
Categoriile defavorizate ale României.....	137

O discuție neplăcută.....	139
De la Marea Poartă la Marele Zid.....	141
Aceia sunt banii dumneavoastră	143
Modernizarea României	145
Mai este exportul o garanție a relansării economice?.....	147
Deficitul european	150
Principalele cinci provocări cu care se confruntă întocmirea bugetului pe 2012	152
O economie fără suflet	154
De ce nu ne-ați vaccinat, domnule prim ministru?.....	156
Din nou despre accesarea fondurilor comunitare.....	159
Unde-i turmă e și pierdere.....	161
Limitele capitalismului	165
Unde, când și cum?.....	169
Macrostabilizare cu cartofi	171
Modelul de dezvoltare al României	174
Calul Troian	176
Lecția crizei	178
Ținutul Chinatown.....	180
Despre firmele străine din România	182
Nivelul și motoarele creșterii economice pentru 2012.....	186
Bugetul dacă și cu parcă	188
De la posibilitate la necesitate	190
Nicio șansă	192
Mitul unității prin diversitate	194
Câinii latră, caravana trece	196
Finanțarea României. De unde bani de creștere?	198
Implicațiile pe termen mediu și lung ale diminuării implicării statului în domeniile sociale	201
Un protest mijlociu	203

De la delocalizare la discreditate	205
Iluzia schimbării	208
Oboseala economiei	210
Berezina modernizării	212
Operațiunea Evaziunea.....	214
Vine, vine FMI	216
Necesitățile crescute de economisire internă.....	218
Legitimitatea Guvernului Ungureanu	220
Pledoarie pentru industrializarea României	222
Privatizarea Statului	226
S-a omis o reformă.....	228
Funambulism fără plasă de siguranță	230
Protest ecologist.....	232
Elemente ale unei strategii de pregătire a României pentru aplicarea Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul Uniunii Economice și Monetare.....	234
Din nou despre agricultură.....	241
O altă discuție neplăcută.....	245
Singurătatea domnului ministru_Leonard Orban	248
Fezabilitatea, dimensiunea și consecințele unor eventuale creșteri de salarii și pensii	250
Bun venit în lumea a treia.....	252
Aritmetică	254
În contrasens.....	256
Și energie dar și democrație	257
Un eșec fericit	258
România și Pactul Fiscal European	260
Amnistie sau amnezie	262
Oportunitatea și efectele economico-sociale ale modificării cotei unice.....	264
Care zid și care creștere?.....	266

Protecționismul a murit. Trăiască protecționismul!	268
Majoritatea și economia	271
Roubini II.....	273
Taxa pe tranzacțiile financiare	275
Măcar o lună	277
România – țara cumanilor și plagiatorilor	279
Reforme... și iar reforme.....	281
Despre mediul de afaceri românesc	283
Naționalism politic	285
O schimbare așteptată	287
”Europenizarea” României	289
Nacucana & Iacucana.....	291
Cu sau fără Băsescu	293
Deprecierea leului.....	295
Bacalaureat	297
Coabitarea prin buget	300
O confuzie voită	303
Reinventarea Statului	307
Bombă cu ceas sau nod gordian	309
Undeva este o greșeală.....	312
Interesul național prezidențial	314
Credibilitatea discursului politic	318
Fondurile europene între mit și țepă.....	320
România la 23 de ani	323
De la ”Made in Romania” la ”Made by Romania”	326
Mayășii au fost români?.....	331
Energia în context geopolitic	337

MIRCEA COȘEA

CRIZA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

Eseuri economice

Cuvânt înainte

Din 1990 am început să țin un fel de jurnal al economiei românești.

Aproape zilnic am scris eseuri pe care le-am publicat în ziare și reviste de specialitate. La diferite perioade le-am grupat și le-am publicat sub formă de volum.

Cel de față este al cincilea și cuprinde perioada 2011-2012.

Din păcate, este o perioadă în care criza a fost eroul principal, punându-și amprenta pe fiecare zi a existenței noastre. Este explicația titlului pe care l-am dat acestui volum. "Criza noastră cea de toate zilele".

Cu voia Domnului, dacă îmi va da în continuare sănătate și putere, sper ca viitorul volum să-l pot dedica unor vremuri mai bune.

Mircea Coșea

*București,
Decembrie 2012*

Bugete paralele

Orice țară are un buget, adică un bilanț al veniturilor și cheltuielilor. Bugetul poate fi la nivel național, local, al asigurărilor sociale sau pe alte domenii, dar principiul este același, al contributivității prin impozite și taxe.

Și România are astfel de bugete; și în România veniturile bugetare se colectează din impozite și taxe; și în România cheltuielile sunt orientate prin elemente de strategie și politică economică.

Există însă și o deosebire între România și alte țări, ea constă în existența la noi a unor "bugete paralele" cu bugetul național. La fel ca acesta, colectează venituri numai că ele nu rezultă din principiile de impozitare ale codului fiscal ci din principiile a ceea ce am putea numi "codul corupțional", dar pe deplin adoptat la nivelul celor mai înalte structuri ale instituțiilor statului.

Episodul recent al fraudelor descoperite în poliție referitoare la modul de eliberare a permiselor auto este o dovadă. Pentru eliberarea acestor permise se percepea o taxă de cca. 300 euro care funcționa cu rigurozitatea specifică procesului de impozitare. Remarcabil este faptul că această "impozitare privată-paralelă" nu avea nimic în comun cu tradiționala șpagă sau atenție pe care educația noastră balcanică o consideră aproape obligatorie și absolut normală în relația cu ghișeele administrației. Se deosebea radical prin faptul că această colectare de venituri se realiza printr-un sistem constituit pe model de rețea ierarhică ceea ce transforma, de fapt, întreaga instituție a statului într-un instrument de satisfacere nu a unui mizer interes personal al unui sau altui funcționar ci al unui larg grup de "acționari" ai fraudei. Funcționând pe rețea ierarhic constituită, grupul obținea avantajul siguranței și protecției celor mai înalte foruri, fiind apărat de eventuale controale sau alte măsuri coercitive.

Rețeaua permiselor auto, la Pitești sau la București, nu este decât un exemplu. "Impozitarea privată-paralelă" s-a practicat și se practică în continuare în nenumărate domenii cum ar fi diplomele universitare, atestatele de studii, certificate medicale, certificatele de producători, certificatele de revoluționari etc. În toate cazurile asistăm la acest fenomen dramatic de înlocuire a "beneficiarului". Dacă înainte de 1990 beneficiarul acestor practici era o oarecare persoană responsabilă pentru o semnătură sau o ștampilă care primea ca recompensă un cartuș de Kent sau un pachet

de cafea, după 1990 ”beneficiarul” este o structură bine consolidată de șefi și subalterni care colectează venituri în propriul interes.

Trupul instituțional al statului este astfel infestat și subminat din interior ca și cum, să-mi fie scuzată exprimarea, ar fi invadat de viermi intestinali.

Cum sunt utilizate sumele colectate? Evident și pentru consumul personal al membrilor structurii, dar, în primul rând, pentru păstrarea instrumentului de colectare, adică a poziției în sistem. Cum este posibil acest lucru? Numai prin relații de clientelism politic, căci beneficiarii finali ai acestui sistem corupțional de colectare instituționalizată a unor venituri ilegale este sistemul nostru politic.

Desigur, clientelismul politic este vinovat și pentru fraudarea banului public prin contracte discriminatorii și licitații falsificate, dar este o practică mai puțin periculoasă fiind cantonată în zona comercială. Rețelele de colectare prin ”impozitare paralelă” a populației au însă un grad maxim de pericolozitate din punctul de vedere al stabilității statale. Existența ”bugetelor privat-paralel” este preambulul procesului de disoluție a statului.

Cât de credibile pot fi măsurile de austeritate atâta timp cât sunt tolerate aceste structuri antistatale, atâta timp cât există în aceeași țară pentru unii un buget național de austeritate, iar pentru alții un buget clientelar de prosperitate?

12 ianuarie 2011

Jucăm sau ne jucăm?

Anul 2010 a fost anul unor interesante meciuri jucate de multe dintre țările lumii cu recesiunea. Unele meciuri au fost de prima categorie, altele de cea secundă iar unele chiar de maidan. Am văzut scheme ingenioase de apărare ale băncilor centrale, atacuri în viteză ale unor măsuri de reducere a cheltuielilor publice și, uneori, chiar inițiative salvatoare ale mijloacșilor din întreprinderile mici și mijlocii. Am văzut echipe de profesioniști, altele de amatori, echipe cu antrenori emeriți și altele cu antrenori incompetenți, am văzut arbitraje corecte sau mai puțin corecte ale instituțiilor financiare internaționale.

Deși nu la scoruri mari, unele țări au învins recesiunea. Altele au remizat, iar altele au pierdut.

Noi am pierdut.

În stilul nostru caracteristic am explicat înfrângerea prin orice altceva decât prin greșelile noastre tactice, prin lipsa spiritului nostru de echipă și de profesionalism sau prin lipsa noastră de condiție fizică.

Putem găsi o mulțime de explicații și mulți vinovați, dar cred că este neapărat necesar să se abordeze și să se reevalueze conceptul politicilor economice de ieșire din recesiune.

Meciul cu recesiunea ar trebui să înceapă în 2011 printr-o nouă abordare, prin înțelegerea faptului că încă de la începutul anului 2010 nu mai este posibil să se explice recesiunea românească prin efectele crizei financiare și economice internaționale deoarece marea majoritate a țărilor europene, dar și SUA și Asia de sud-est, au intrat în perioadă de relansare economică, reflectată în România prin creșterea comenzilor primite de industria pentru export. Scăderea din 2010 se datorează în primul rând crizei interne românești, atât de natură structurală, instituțională și de management guvernamental. În mod greșit s-a considerat posibilă ieșirea din recesiune numai ca urmare a efectului de antrenare prin care reluarea activității în vest ar determina automat și reluarea activității noastre. Ar mai trebui ca programul de macrostabilizare propus de către FMI să nu fie considerat un panaceu universal, fiind necesară continuarea și completarea sa cu politici proactive. România nu-și poate permite un program dur și prelungit de austeritate fără a atenta la starea generală de existență a națiunii și fără a risca grave contracții sociale. Ar trebui să se înțeleagă că a continua și accentua măsurile de austeritate înseamnă trecerea României pe un cerc concentric și mai îndepărtat de nucleul UE și

o pierdere din ce în ce mai evidentă a potențialului competițional pe piața europeană și internațională.

Cred că fără o schimbare conceptuală a politicilor noastre economice în 2011 doar ne vom juca "de-a meciul cu recesiunea", rămânând pe tușa terenului economiei mondiale.

17 ianuarie 2011

Pâinea noastră cea de toate zilele

O importantă instituție financiară internațională a pus România pe locul întâi în Europa din punctul de vedere al pericolului înfometării. Se spune că în perspectiva, destul de plauzibilă, a unei apropiate crize alimentare internaționale țara noastră nu ar putea evita intrarea rapidă într-o situație extrem de gravă caracterizată prin reducerea consumului alimentar sub limita subzistenței.

O astfel de apreciere ar putea să ne pară dacă nu greșită măcar exagerată știind că România are unul dintre cele mai bune potențiale agricole din Europa și că trecerea de la „grânarul Europei” la „înfometatul Europei” este un parcurs istoric pe care nu avem cum să îl urmăm chiar dacă actuala stare a agriculturii românești nu este una dintre cele mai prospere. Încă din 1970 Comisia Economică ONU pentru Europa aprecia potențialul agricol al României ca fiind capabil să hrănească între 80 și 100 milioane persoane, fapt confirmat recent și de către ministrul agriculturii.

Aprecierea experților străini nu trebuie însă subestimată deoarece ea pleacă de la trei elemente esențiale, imposibil de combătut. Astfel, primul este faptul că la nivel european randamentele la hectar ale recoltelor românești se află pe ultimele locuri, în majoritatea cazurilor chiar pe ultimul loc. Al doilea este faptul că, în medie, România importă peste 50% din alimentele de bază, iar la unele produse chiar între 80-90%. Al treilea element este important deoarece explică natura crizei prognozate, care nu trebuie interpretată ca pe o penurie de produse ci ca pe o dramatică și rapidă creștere a prețurilor acestora.

Teoretic, problema noastră se numește: incapacitatea transformării factorilor de avantaj comparativ în factori de avantaj competitiv, adică degeaba avem unul dintre cele mai importante potențiale agricole din Europa (suprafața și calitatea terenului agricol) dacă nu reușim să utilizăm acest potențial la valoarea lui reală, asigurând satisfacerea deplină a consumului intern ca și un excedent de export.

Cauzele sunt bine cunoscute și nu are rost să insistăm asupra lor. Grav este că deși aceste cauze se cunosc nu există o preocupare prioritară pentru anihilarea lor și transformarea agriculturii românești în unul dintre cele mai importante motoare de relansare a economiei și de pătrundere competitivă pe piața europeană și chiar mondială.

Este, din punctul meu de vedere, cea mai mare greșală de strategie și politică economică faptul că nu se înțelege și nu se acționează în direcția

transformării prognozatei crize alimentare mondiale într-o oportunitate istorică a României de a deveni un important actor al pieței internaționale cu impact pozitiv hotărâtor asupra dezvoltării noastre pe termen lung prin ieșirea definitivă din zona gri a sistemului economic global. Astfel, cu o agricultură la nivelul potențialului său, România ar putea deveni un furnizor la nivel global de produse agricole primare și prelucrate ceea ce i-ar aduce venituri nu numai mari dar și sigure pe termen lung.

Criza mondială alimentară va atribui țărilor producătoare de alimente statutul pe care îl au în prezent țările producătoare de petrol.

România ar putea și ar trebui să beneficieze de faptul că o tonă de grâu va putea avea în viitor valoarea unei tone de petrol.

Deocamdată însă, dacă ne întoarcem la perspectiva înfometării României trebuie să spun că nu o consider un pericol. În România nu s-a murit, nu se moare și nu se va muri de foame dacă nu au existat sau vor exista grave cataclisme naturale. Asta nu înseamnă însă că nu ne paște un pericol. Este pericolul de a mânca pe săturate dar din ce în ce mai prost din punctul de vedere al calității produselor din coșul zilnic alimentar. Cu bani din ce în ce mai puțini, mâncăm din ce în ce mai multă pâine și mai puțină carne, fructe, lactate sau pește.

Dumnezeu ne va da pâinea noastră cea de toate zilele, dar agricultura noastră ar trebui să ne dea laptele și mierea.

27 ianuarie 2011

De la combaterea crizei la gestionarea crizei

Ar trebui să ne întrebăm cum se explică scăderea în 2010 a economiei românești deși a beneficiat de o finanțare de la FMI de aproape 17 miliarde euro.

Pot fi date multiple explicații prin analiza utilizării pe capite și grupe de cheltuieli a sumelor împrumutate. Pot fi date și explicații punctuale cu referire la incapacitatea aplicării corecte al unor măsuri sau chiar prin ilegalități de natură corupțională sau clientelară, dar opinia mea este că a existat un "păcat originar" în perceperea realității românești și în conceptualizarea politicilor promovate.

Viziunea românească asupra crizei a căpătat astfel o notă de "originalitate" care nu numai că ne deosebește de viziunea altor țări, dar a determinat și incapacitatea clară a factorilor decizionali de a înțelege natura și efectele crizei pe care o parcurgem.

Urmărind reacțiile, opiniile și măsurile exprimate sau luate la nivelul guvernului sau al partidelor politice se remarcă, în primul rând, că la noi, prin criză se înțelege o „belea” care ne cade tam-nisam pe cap, un rău provocat exclusiv din exterior dar care are și avantajul că poate fi cea mai comodă explicație internă a tuturor eșecurilor, neîndeplinirilor, greșelilor și întârzierilor manifestate în actul de guvernare.

În al doilea rând, prin criză se înțelege o perioadă în care practica îndopării găștei este permisă în sensul că orice măsură sau politică de creștere a fiscalității poate fi băgată cu forța pe gâtul contribuabilului, în numele demagogicului principiu al solidarității sociale.

În al treilea rând, prin criză se înțelege oportunitatea bine venită de a nu respecta principiile constituționalității și de a refuza onorarea unor drepturi salariale și de pensii obținute pe cale legală.

În al patrulea rând, prin criză se înțelege libertatea de a uita și renunța la promisiunile programelor de guvernare, de a sacrifica fără regrete finanțarea unor priorități naționale, cum ar fi educația sau agricultura, în favoarea unor priorități electorale sau de promovare a imaginii unor miniștri.

În al cincilea rând, prin criză se înțelege anihilarea funcției de instrument de politică economică a bugetului și exacerbarea funcției sale de cont al veniturilor și cheltuielilor statului. În consecință, esența politicii economice a fost prevalent orientată spre reducerea deficitului, dar nu prin